

Huzurevinde Yaşayan Yaşlıların Sosyal Çalışmaya Bakış Açısı¹

Nursing Home Residents' Perspectives on Social Work

Tuğba ERGAL ², Aleyna Betül SİZER ³, Hilal Nur EMİRHÜSEYİNOĞLU ⁴,
Erva SÜR MEN ⁵, İlhan TOMANBAY ⁶

ÖZ

Yaşlılık dönemi insan yaşamının son evresidir. Toplumun bireyselleşmesiyle beraberinde gelen sosyal sorunlar yaşlılık alanını etkilemiştir. Toplumun geniş aileden çekirdek aileye dönüşmesiyle yaşlılar çekirdek ailede yer edinememiş ve kuruluş bakımına ihtiyaç duyulmuştur. Huzurevleri bu anlamda yaşlı bireylerin bağımsız yaşamlarını sürdürebilmek için başvurdukları kuruluşlar haline gelmiştir. Sosyal çalışanlar da huzurevlerinde yaşlı bireyin sosyal sorunlarla baş edebilmesinde, kuruluş bakımına alınan yaşlının kuruluşa uyum sağlama sürecinde, yaşlı bireylere sosyal etkinlikler düzenleyerek aktif yaşlanmasına katkı sağlamaktadırlar. Bu araştırmanın temel amacı, huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin sosyal çalışma mesleğini doğru olarak tanıyıp tanımadıklarını, ne kadar tanıdıklarını, sosyal çalışmaya bakış açılarını nitel perspektiften faydalanarak anlamaya çalışmaktır. Bu çalışmada huzurevinde yaşayan 14 katılımcı ile yarı yapılandırılmış form aracılığıyla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bulgularda huzurevinde yaşamının avantajları ve dezavantajları, sakinler arasındaki ilişkiler, sosyal çalışmanın tanınma durumu, sosyal çalışanlardan beklentiler ve sosyal destek temaları göze çarpmaktadır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda yaşlı bireylerin çoğunun huzurevinde yaşamaktan memnun olduğu, sakinlerle ilişkilerin iyi olduğu görülmüştür. Yaşlı bireylerin sosyal çalışma mesleğini tanımadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Mesleğin adı hakkında anlam karmaşası yaşandığı görülmektedir. Huzurevinde çalışan sosyal çalışanlar mesleği daha iyi ve doğru bir şekilde tanıtabilmek için gerek yaşlı bireylerle gerek yaşlı bireylerin yakınlarıyla mesleki görüşmeler düzenlemeli ve birçok etkinliğe öncülük etmelidir.

Anahtar kelimeler: Yaşlı, Yaşlılık, Huzurevi, Sosyal çalışma, Sosyal hizmet

ABSTRACT

The period of old age is the final phase of human life. Social issues brought about by the individualization of society have impacted the field of aging. With the transformation of society from extended families to nuclear families, the elderly have not found a place in nuclear families and have needed institutional care. In this sense, nursing homes have become institutions where elderly individuals apply to maintain their independent lives. Social workers in nursing homes assist elderly individuals in coping with social problems, adapting to the institution, and contribute to their active aging by organizing social activities. The primary aim of this research is to understand, from a qualitative perspective, whether elderly individuals living in nursing homes correctly recognize the social work profession, how well they know it, and their viewpoints on social work. In this study, in-depth

¹Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

²Lisans Öğrencisi/İstinye Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, İstanbul, Türkiye, ergal284@gmail.com, ORCID: 0009-0009-7249-5640

³Lisans Öğrencisi/İstinye Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, İstanbul, Türkiye, aleyna-sizer@hotmail.com, ORCID: 0009-0006-8295-5792

⁴Lisans Öğrencisi/İstinye Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, İstanbul, Türkiye, 200207013@stu.istinye.edu.tr, ORCID: 0009-0008-5593-5715

⁵Lisans Öğrencisi/İstinye Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, İstanbul, Türkiye, erv1999sur@gmail.com, ORCID: 0009-0002-9374-0982

⁶Prof. Dr./İstinye Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, İstanbul, Türkiye, itomanbay@istinye.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3658-4311

interviews were conducted with 14 participants living in a nursing home using a semi-structured form. The data obtained were analyzed using the descriptive analysis method. The findings highlight the advantages and disadvantages of living in a nursing home, relationships among residents, the recognition of social work, expectations from social workers, and themes of social support. The results indicate that most elderly individuals are satisfied with living in the nursing home and have good relationships with the residents. It was found that elderly individuals do not recognize the social work profession, and there is confusion about the name of the profession. Social workers in nursing homes should organize professional meetings with both elderly individuals and their relatives to better and correctly introduce the profession and lead various activities.

Keywords: *Oldage, Aging, nursing home, Social work, Social service*

Giriş

Dünyada giderek yaşlanan nüfusla birlikte yaşlı bireylerin sayısı artarak çoğalmıştır. Yaşlı bireylerin artmasıyla birlikte gelişmekte ve gelişmemiş ülkelerde özellikle de değişen teknoloji, yaşam şartları ve ihtiyaçlarla birlikte günümüz dünyasında çok doğal bir yaşam evresi olmasına karşın yaşlılık bir sorun haline gelmiştir. Yaşlılık bazı bakışlara göre bir sorun olarak ele alınmaktadır. Sosyal çalışma mesleği de yaşlılığın sorun olmaması için gereken önlemleri almakta ve programlar uygulamaktadır. Yaşlılık dünyadaki her bireyin yaşadığı “hayatın son evresi” olarak bilinen bir dönemdir (Erikson, 1980). Herkesin yaşlılık dönemi hayat şartlarına göre farklılıklar göstermektedir bu durumda yaşlılık kişiden kişiye değişen bir dönem olarak yaşanmaktadır. Yaşlanma insan yaşamının başlangıcından sonuna kadar geçirmiş olduğu fiziksel, psikolojik, sosyal ve ekonomik yönden insanı değişimlere uğratan ve devamlılığı olan bir süreç olduğu kabul edilmektedir (İlgar ve İlgar, 2007).

Yaşlanma süreci kendi içerisinde çeşitlere ayrılmıştır. Biyolojik yaşlanma, vücutta fiziksel anlamda değişikliklere neden olan bir yaşlanma çeşididir (Tümerdem, 2006). Kronolojik yaşlanma, kişinin doğduğunda başladığı ve takvimde gösterilen yaşlanma çeşididir (Aylin, 2005). Psikolojik yaşlanma, bireyin zihinsel işlevlerinde, duygularında, davranışlarında yaş ilerledikçe deneyim kazandıkça birtakım değişikliklerin meydana gelmesine yol açan bir yaş çeşidi olarak görülmektedir (Schaie ve Wills, 2015). Sosyolojik ya da sosyal yaşlanma, bireyin kendi çevresi içerisinde yani aile, arkadaş ve iş yaşantısında bireyde rol değişikliklerinin oluşmasına neden olan bir yaşlanma türüdür (Giddens, 2019). Yaşlanmanın ortaya çıkardığı yaşlılık dönemi özellikleri yani yaşlılığın fiziksel, sosyal, psikolojik ve zihinsel özellikleri olarak dörde ayrılır. Buna bağlı olarak yaşlılara özgü sağlık ve sosyal gereksinimlerin karşılanması gibi bazı önemli ihtiyaçlar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle yaşlılık dönemi özelliklerinin bilinmesi yaşlılara yönelik uygun sosyal çalışmanın sunulması açısından daha da önem kazanmış ve çeşitlenmesini zorunlu kılmıştır. Bu durum da ülkemizde yaşlılara yönelik sosyal çalışmanın önemi ve sosyal çalışmaya yönelik faaliyetlere daha fazla önem verilmesi gerektiği sonucunu göstermektedir (Yerli, 2018).

Fiziksel faaliyetlerin, ölüm oranlarının azalması, obezite riskinin azalması, kardiyovasküler bozukluklar, diyabet, kolon kanseri ve psikiyatrik bozukluklar gibi pek çok sağlık sorununa iyi geldiği belirtilmektedir. Bu nedenle fiziksel olarak yaşlılıkta çoğunlukla bir gerileme durumu olsa da fiziksel

faaliyetlerde bulunmak bu sorunların azaltılması veya yok edilmesi için ve ayrıca nitelikli ve sağlıklı bir yaşlılık geçirmek için çok önemlidir (Yerli,2018).

Yaşlılık sürecinde meydana gelen değişimlerin yaşa bağlı olarak gerçekleşmesi doğal hayatın kendisidir. Yaş ilerledikçe, bireylerde psikolojik açıdan da değişiklikler görülmektedir. Yaşlılığın ilk belirtisi, eskiye olan özlemin gittikçe artması ve yaşlanmaya başlayan bireyle genç nesiller arasındaki mesafenin açılmasıdır.

Yaşlılıkta moral önemli bir belirleyicidir. Yaşlılık döneminde fiziksel kapasitenin azalması ve sağlığın bozulmasının öneminden çok ruhsal durumun yaşamı sürdürme açısından daha etkili olduğu bilinmektedir. Von Heiden Wagert ve ark. (2005) araştırmalarına göre yaşlı bireylerde moral düzeyini etkileyen etkenleri incelediklerinde sosyal etkinliğe katılmalarının yaşlı bireylerde yüksek moral sağladığı görülmektedir.

Bu araştırma doğrultusunda yaşlı bireyleri daha iyi anlayabilmek için yaşlılık kuramlarından olan aktivite kuramından yararlanılmıştır. Aktivite kuramı, huzurevinde yaşayan yaşlıların yaşlılık dönemini aktif bir şekilde geçirmelerini savunmaktadır. Yaşlılık dönemini çocukluk, gençlik dönemi gibi dönemleri olduğunu ifade eder. Aktivite kuramı, yaşlıların da toplumsal ilişkiye ihtiyacı olduğu ve bu ihtiyacı toplumun içinde bulunarak karşılanacağını savunur. Yaşlılık döneminde topluma fayda sağlayabilecekken toplumdaki izole olmak yaşlı bireye işe yaramazlık duygusunu tetikleyecektir (Kalaycıoğlu ve ark., 2003).

19. Yüzyıl'ın sonlarında Sanayi Devriminin beraberinde getirdiği kentleşmeyle sosyal sorunlar ortaya çıkmıştır. Kentleşmeyle insanlar bireyselleşmeye yönelmiştir. Bu bireyselleşme beraberinde sosyal sorunları doğurmuştur. Sosyal sorunların sağaltımı için de sosyal çalışma mesleği ortaya çıkmıştır. İngiltere'de 1890'lı yıllarda gönüllülük esaslı kurslar açılmıştır. Almanya'da Amerika'da bu girişimler de hızla sürmüştür.

Bu hızlı gelişimin ardından 1899'da Hollanda'da ilk sosyal çalışma okulu açılmıştır. Türkiye'de ise 1961'de Sosyal Hizmetler Akademisi kurulmuştur (Tomanbay, 2021). Sosyal çalışma (social work) kavramı Türkçe'ye sosyal hizmet olarak geçmiştir. Sosyal hizmetin İngilizce karşılığı "social service" olduğu için sosyal çalışma mesleği sosyal hizmet olarak belleğe oturtulmuş ve sosyal çalışma herkesin kolaylıkla yapabileceği bir hizmet olarak düşünülmüştür. Oysaki sosyal çalışmacılar özel gereksinimi olan bireylerin sosyal tedavisini sağlamak için bilimsel disiplin içinde, kendi kavramları olan, bireylere uygun yöntem ve teknikleri kullanarak mesleki müdahalelerini gerçekleştirerek sosyal sorunları çözmektedir. Sosyal hizmet ise insanlığın var olduğu gündün beri vicdan duygusuyla, cennet-cehennem korkusuyla, karşılık bekleyerek ya da beklemeyerek herkesin yapabileceği belli bir disipline dayalı olmayan işlerin adıdır (Tomanbay, 2019).

Ülkemizde huzurevlerinin oluşum serüveni 11. Yüzyıl'da Selçuklular döneminde başlamıştır. Yaşlı bireylerin dönemin savaşlarından korunması adına, Rehaogulları tarafından Sivas'ta "Darülreha"

(huzurevi), Erbil Atabeyi Muzaffereddin Ebu Sait tarafından Musul'da "Gökbörü" tesisleri faaliyet göstermiştir. Bu tesisler yaşlı bireylerin barınma ihtiyaçlarını giderdiği gibi dul kadınların da barınma gibi ihtiyaçlarını gidermiştir. 13. Yüzyıl'da da Memluklar döneminde, Kahire'de Seyfettin Kalavun Hastanesi'nin dul kadınlara, çocuklara ve yaşlı bireylere yönelik faaliyetleri bulunmaktadır (Miroğlu, 2009). Bu kurumlar dönemin huzurevi niteliğini taşıyan kurumlar olarak gösterilmektedir. Osmanlılar döneminde imarathaneler, ahilik örgütleri, vakıflar ve aşevleri yaşlı bireylere destek olmuştur. 1877 yılında Osmanlı-Rus savaşı yaşanmış ve bu savaştan sonra yaşlılar, engelliler, kadınlar ve çocuklar tarafından göçler yaşanmaya başlamıştır. Hal böyle olunca da fiziksel, sosyal ve psikolojik açıdan her türlü ihtiyacın karşılanması öngörülen kuruluşa ihtiyaç doğmuştur. İkinci Abdülhamit döneminde bu faaliyetler daha sistematik bir yapıya geçmeyi başararak kamu kuruluşları kurulmaya başlamıştır ve 1895 yılında Okmeydanı'nda "Darülaceze" kurumu kurulmuştur ve bu kurum Osmanlı döneminin ilk kurumu olarak kayıtlara geçmiştir (Toher, Aslan ve Özpolat, 2023). Cumhuriyet ile beraberinde, 1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Yasası çıkmıştır. Bu yasaya göre belediyeler yaşlı bireylerin korunması, barınması, sosyal, fiziksel ve psikolojik açıdan birçok ihtiyaçlarının giderilmesi için huzurevleri, düşkünlerevi ve bakım yurtları açmakla sorumlu tutulmuştur ve huzurevleri günümüzdeki konumunu almıştır.

Huzurevinde çalışan sosyal çalışmacı yaşlı bireylerin bağımsız biçimde yaşaması ve yaşlı bireylerin sosyal refahını arttırmaya yönelik çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalar şunlardır: (a) Yaşlı bireylerin sosyal incelemelerini gerçekleştirip sosyal inceleme raporunu yazmak, (b) yaşlıların kuruluşa uyum sağlamasını, varsa sorunları çözmeye yönelik faaliyetler düzenleyip yürütmek, (c) yaşlı bireylerin ailesiyle görüşmeler gerçekleştirmek, bir sorun olduğunda ailesine haber vermek, ailesiyle sorunları varsa tedavi etmek, (d) yaşlılara sosyal etkinlik düzenlemek, yaşlıların yaşamda aktif olarak rol oynadığını fark etmelerini sağlamak, (e) yaşlının psiko-sosyal durumunu takip etmek, (f) gerektiğinde disiplinler arası işbirliği yapmak. Sosyal çalışmacı sosyal sorunları çözmek, yaşlının refahını arttırmak, çevresi içinde mutlu bir birey olmasını sağlamak için huzurevinde aktif bir rol oynamak durumundadır (Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği, Md. 23).

Bu araştırmanın amacı huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin sosyal çalışmaya ve sosyal çalışmacılara bakış açılarını derinlemesine anlamak ve farkındalık oluşturmaktır. Araştırmamız kapsamında aşağıda temel amacımızı belirten soru cümleleri bulunmaktadır:

- Sosyal çalışma mesleğinin çalışma alanları hakkında bilginiz var mı? Sosyal çalışmacılar hangi alanlarda çalışır fikriniz var mı, sosyal çalışmacılardan beklentileriniz neler olabilir?
- Görüşme yapacağımız kuruluşlarda yaşlı bireylerin hayatlarına sosyal çalışma mesleğini kazandırmak için neler yapmalıyız?
- Yaşlılık alanında sosyal çalışma mesleğini güçlendirmek ve bu alanda mesleğin önemini göstermek için neler yapılmalıdır ve ne gibi çözüm önerileri sunulmalıdır?

1. Yöntem

Araştırma kapsamında huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin sosyal çalışma mesleğine bakış açısını öğrenmek, anlamak ve yorumlayarak kapsamlı bir şekilde ele alabilmek için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma gözleme ve görüşmelere dayanan bakış açılarının ve olayların olduğu gibi yansıtıldığı bir araştırma türüdür (Tekindal ve Uğuz Arsu, 2020). Araştırma kapsamında katılımcıların duyguları, düşünceleri, bakış açıları ele alınmak istendiğinden nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşım ve görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Fenomenolojik yaklaşım, bireylerin yaşamış oldukları deneyimlerin özünü anlamaya çalışan ve bireylerin bakış açılarını ortaya çıkaran bir yaklaşım olarak bilinmektedir (Creswell, 2018).

Araştırma kapsamında İstinye Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 28.07.2023 tarihinde 2023/07 toplantısında 86 karar numarası ile gerekli etik kurul izni alınmıştır.

1.1 Katılımcı Grubu

Araştırma grubumuzun belirlenmesinde ölçüt örneklem tekniği kullanılmıştır. Katılımcılar bazı ölçütlere göre seçilmiştir. Ölçütler; İstanbul'da bulunan ve iletişime açık olan iki tane huzurevi çatısı altında bir yılı aşkın sürede bulunan, 65 yaş üstü, akıl ve ruh sağlığı yerinde olan kadın ve erkek katılımcılarla görüşme gerçekleştirilmiştir.

1.2 Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında seçilen katılımcılarla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiş ve veriler toplanmıştır. Araştırmacılar, bu görüşmeler esnasında yarı yapılandırılmış görüşme formunu kullanarak sorular sorarak yanıtları aramıştır.

1.3 Veri Toplama Süreci

Katılımcılara ulaşım sağlama konusunda İstanbul'da bulunan ve iletişime açık olan iki tane huzurevi destek alınmıştır. Bu huzurevlerinin bünyesinde barınan yaşlı bireyler ile 35-40 dakikalık yüzyüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veri toplama süreci 03.01.2024 tarihi ile 05.01.2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

1.4 Verilerin Analizi

Görüşmelerimizde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiş, toplanan veriler yazıya geçirilmiş ve üzerinde çalışılarak kodlamalar yapılmıştır. Araştırma kapsamında betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Sözbilir, 2009).

1.5 Araştırma Grubu

Katılımcıların seçilmesi kapsamında amaçlı örnekleme yöntemi tekniklerinden olan ölçüt örnekleme tekniği kullanarak belirlenmiştir. Bu kapsam doğrultusunda katılımcıları seçerken bazı ölçütler gözönünde bulundurularak seçilmiştir. Ölçütler, huzurevinde en az bir yılı aşkın sürede yaşayan 65 yaş ve üstü, akıl ve ruh sağlığı yerinde olan kadın ve erkek katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında 14 huzurevinde yaşayan yaşlı birey ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ilişkin elde ettiğimiz bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo1. Araştırmaya Katılan Huzurevinde Yaşayan Yaşlı Bireylere İlişkin Bilgiler

KOD	YAŞ	CİNSİYET	MEDENİ DURUMU	EĞİTİM DURUMU
K1	88	Erkek	Bekar	Üniversite
K2	83	Kadın	Bekar	Lise
K3	73	Erkek	Bekar	Üniversite
K4	64	Erkek	Evli	İlkokul
K5	74	Kadın	Bekar	Üniversite
K6	80	Kadın	Bekar	Üniversite
K7	89	Erkek	Evli	Üniversite
K8	65	Erkek	Bekar	Üniversite Terk
K9	89	Kadın	Bekar	İlkokul
K10	88	Kadın	Evli	Lise
K11	62	Kadın	Bekar	İlkokul
K12	75	Kadın	Bekar	Üniversite
K13	78	Kadın	Bekar	Üniversite
K14	86	Erkek	Bekar	Üniversite

2. Bulgular

Huzurevinde yaşayan katılımcılar ile gerçekleştirdiğimiz görüşmeler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda ana temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Ulaştığımız verilerin analizi sonucunda “huzurevinde yaşam”, “yalnızlık” ve “huzurevinde sosyal çalışma” olmak üzere üç ana temaya ulaşılmıştır.

2.1 Huzurevinde Yaşam

Bu temaya göre kuruluştaki bulunan katılımcıların huzurevindeki yaşama bakış açıları incelenmiştir. Elimizdeki verilerden yola çıkarak “huzurevi avantajları ve dezavantajları”, “sosyal etkinlikler”, “sakinlerin arasındaki ilişkiler” üç alt temaya ulaşılmıştır.

2.1.2 Huzurevi Avantajları ve Dezavantajları

Katılımcılar ile gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda huzurevi bakımına ve yaşamına ilişkin bakış açılarıyla huzurevinin fiziki özelliklerine dayalı yorumları dikkate alınarak incelenmiştir.

“Bugüne kadar bir sorunla karşılaşmadım. Mali kaynağının güçlü olmasını isterdim. Ben sanatı seven bir adamım. Tablolar heykeller olsun isterdim. Ama maalesef ülkemizin ekonomisinden dolayı da bu pek mümkün değil. Yani ciddi bir sorunum yok.” (K3)

“Şimdilik bizi çok rahatsız eden sorunlar yok. Şimdilik diyorum ama. Ufak tefek sorunları karşılıklı hallediyoruz.” (K5)

“Denetim yok banyoda 1 senedir sorun var bağlantısını yapmıyorlar. En son düştüm kalçamda platin var, öyle yapıldı, hatalar var. Denetim olması lazım. Ben söyleyemiyorum. Söyledim yapılmadı bana zıt gitmesinler.” (K9)

“Genel olarak fizyoterapistin saatlerinin çok olmasını istiyorum. Herkes çok seviyor. Daha çok yapılırsa iyi olur.” (K12)

Katılımcıların huzurevi yaşamına ilişkin düşünceleri olumlu ve olumsuz olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu katılımcıların huzurevinde buldukları süreçler ve buldukları huzurevleri farklılık göstermektedir.

2.1.3 Sosyal Etkinlikler

Katılımcıların huzurevinde sosyal çalışmacılar tarafından gerçekleştirilen sosyal etkinliklerden memnuniyet durumları incelenmiştir. Katılımcıların hepsi memnun olduğunu belirtmiş, bazı katılımcılar katılmadıklarını ifade etmiştir.

“Hepsi var, memnunum. Saat ikide toplanıyoruz. Tavla, okey oynuyoruz. Türk sanat müziği etkinliğimiz var.” (K4)

“Kışın çıkamadığımızda belgesel, film ve müzik hoşumuza gidiyor.” (K6)

“Yapılıyor. Ama ben çok katılmıyorum. Kendi işlerimle ilgileniyorum daha çok.” (K13)

Sağlıklı birey için sosyal sağlık da fiziki sağlıkla aynı ölçüde değerlidir. Kuruluşlarda sosyal etkinliklerin gayet güzel yapıldığı ve katılımcıların memnun oldukları bilgisine ulaşılmıştır.

2.1.4 Sakinlerin Arasındaki İlişkiler

Katılımcıların bulunduğu huzurevindeki sosyal çevresi ile ilişkileri incelenmiş olup edinilen bilgiler ışığı doğrultusunda çoğu bireyin toplu yaşama ayak uydurdukları görülmüştür. Bazı katılımcıların ise sakinler tarafından inançları gereği damgalanmış olduğu görülmektedir.

“Tamamen iyi. Kimseyle bir sorun yok. Uyumluyuz.” (K1)

“Biz burada demanslı hastalarla da birlikte kaldığımız için onları biz de idare etmeye çalışıyoruz. Pek tartışmak istemiyoruz, biraz da biz yıpranıyoruz. Demanssızlarla aramız iyi.” (K5)

“Ben pozitif biriyimdir. Elimden geldiğince aktif olmaya da gayret gösteriyorum. Arkadaşlarım da bana yardımcı oluyorlar ve iyi anlaşıyoruz.” (K11)

“Benim burada kimseyle bir sorunum yok. Kendimi oyalayabilen birisiyim zaten. En gençleri ben olduğum için ilk başta zorlanmıştım. Buradaki en yakın arkadaşım 95 yaşında ama sonradan alıştım ve herkesi sevdim.” (K12)

“Hepsiyle iyi çok şükür hepsini severim. İlk geldiğimde biraz yadırgadılar başım örtülü diye. Namaz kılan ihtiyar dediler, bayağı yadırgadılar en başta. Baktılar kimseye zararım yok, alıştık birbirimize.” (K9)

2.2 Yalnızlık

Bu temaya göre katılımcıların huzurevinde yalnızlık duygusuna kapılıp kapılmadıkları incelenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda “yalnızlık duygusu”, “aile ilişkileri”, “yakın kaybı” olmak üzere üç alt temaya ulaşılmıştır.

2.2.1 Yalnızlık Duygusu

Katılımcılardan edinilen bilgiler doğrultusunda çoğu katılımcı yalnızlık duygusu hissetmekten şikayetçi olurken bazı katılımcıların ise bu durumdan memnun oldukları bilgisine ulaşılmıştır.

“Yalnızlık mutlaka ki oluyor olmaması mümkün değil. Ama onu da bu aypedlerle gidermeye çalışıyorum. Yani kendimi oyalıyorum.” (K13)

“Zaman zaman karamsarlık yaşıyorum. Evimi, dostlarımı, eşyalarımı hepsini özliyorum. Bazen içim sıkılıyor; o kadar.” (K10)

“Hayır yaşamam. Yalnızlığı seviyorum.” (K3)

Yalnızlık sadece huzurevinde yaşayan yaşlı bireylere ait olan bir duygu değildir. Yalnızlık yaşayan her bireyin hissedebileceği bir duygudur. Yalnızlık duygusunu yenmek için katılımcıların kitap okudukları ya da akıllı tabletlerle zaman geçirdikleri görülmüştür.

2.2.2 Aile İlişkileri

Katılımcılar ile yapılan görüşmeler doğrultusunda huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerden çoğunun aile bağlarının kuvvetli olmadığı, arada sırada telefonla görüştüğü ya da ziyaret ederek yüz yüze görüştüğü bilgisine ulaşılmıştır. Bazı katılımcıların ise aile bağlarının kuvvetli olduğu görülmektedir.

“Çocuklarla ve kardeşlerimle ilişkim var. Buraya gelmem onları rahatsız etti.” (K6)

“Ailenin en yaşlısıyım. Dayı oldum, dayı kalamadım!?” (K7)

“Almanya’da Alman bir kadınla evlendim, boşandım. 3 oğlum var, 3’ü de evli. Seneden seneye işleri düştüğünde görüşürüz. Sınırlı oluyor tabi. Almanya’da yaşıyor çocuklar.” (K8)

“Bir kızım, mimar olan, burada, Kilyos’ta yaşıyor. Çok yoğun çalışıyor. Arada bir ziyaretime geliyor. Paris’te olan kızım da sık sık telefonda görüşüyoruz.” (K12)

2.2.3 Yakın Kaybı

Katılımcıların yalnızlık duygusu hissetmelerinin en büyük etkenlerinden biri de yakın kaybı olarak gözlemlenmiştir. Ailesini, arkadaşlarını kaybeden yaşlı bireylerin kaybetme korkusu yaşadıkları görülmektedir.

“Kocam vefat edince yalnız kalmamak için...” (K6)

“Dış görünüşüm iyi olabilir, ihtiyar bir adam da olabilirim, ama içimde hala ufak bir çocuk var, ben hissetmesem o hisseder. Kendimi ne kadar kitaba da versem o boşluk anca konuşarak doluyor evladım. Ferahlatıyor beni, Kendimi ifade edebiliyorum diye düşünüyorum. Tek başına olmak da kolay değil. Ben buraya geleli 2 sene oldu, 10’dan fazla kişiyi kaybettim. Zor alıştığın insanları kaybetmek, o bakımdan zorlanıyorum kızım.” (K8)

“Kızım dedi ki, bakımevine gidin. Ayrı ayrı kişiler tutmak maddi açıdan zor. Evi dağıttık, sattık, buraya geldik. Buraya geldikten bir hafta sonra eşim vefat etti. Korona olmuştu. Hemen hastaneye kaldırıldı ve orda vefat etti. Ne olursa olsun hiçbir zaman kendimi mutsuz hisseden biri olmadım. Hala da beni mutsuz edecek haberleri okumuyorum. Bu yaştan sonra yapabileceğim bir şey yok.” (K13)

Ölüme bağlı kaybetme duygusu sadece bir bireye bağlı kalmayıp birden fazla bireyde yaşanan ve bu duyguyu yaşayan bireyi derinden sarsan bir his olduğu gözlemlenmektedir.

2.3 Huzurevinde Sosyal Çalışma

Bu temaya göre huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin sosyal çalışma mesleğine bakış açıları ve beklentileri incelenmiştir. Görüşmeler sonucunda edindiğimiz bilgiler doğrultusunda “sosyal çalışmanın

tanınma durumu”, “sosyal çalışmacılardan beklentiler”, “psikososyal destek” olmak üzere üç alt temaya ulaşılmıştır.

2.3.1 Sosyal Çalışmanın Tanınma Durumu

Katılımcıların sosyal çalışma mesleğini tanıyıp tanımama durumu incelenmiştir. Katılımcıların çoğu meslek elemanlarını sosyal etkinlik yürüten kişiler olarak tanımladıkları gözlemlenmektedir. Bazı katılımcıların ise bu düşüncede olmadığı görülmüştür.

“Vallahi hiçbir şey bilmiyorum.” (K1)

“Sosyal hizmetler, yani yardım ederler bize. Kimin ne ihtiyacı varsa...” (K11)

“Bizimle ilgilenirler, bizimle iletişim kuran kişilerdir, ihtiyaçlarımız varsa yerine getiriyorlar yardımcı oluyorlar yani, etkinlik programı düzenliyorlar.” (K11)

“Kızlar çok iyiler de ben her etkinliği sevmiyorum. Oyun oynamak istemiyorum, sinema da izlemem ben. Çağırmanın etkinliklere benim vaktim dolu, ibadet ederim. Hatır için arada gidiyorum. Dün bilezik yaptık, öyle bir şeyler oldu mu giderim ben. Sosyal hizmetlerde böyle şeylere önem versinler. Herkes katılıyor da bir ben katılmam.” (K9)

“Çok şey biliyorum. Meslek yeni bir meslek, çok eski değil. Türkiye’de huzurevlerinde de diğer kurumlarda da layığıyla yapılmıyor. Huzurevinde sosyal etkinliklerle el işleri yapmakla olmuyor. Yaşlıların beyni ufalıyor. Kitap okunması lazım. Daha bir sürü şey.” (K8)

Edinilen bilgiler doğrultusunda yaşlı bireyler sosyal çalışma mesleğini sosyal hizmet, sosyal hizmetler, sosyal etkinlik mesleği, yardım mesleği olarak tanımlamaktadırlar. Bu anlam karmaşasında sosyal çalışma mesleğinin bilinirliği ve doğruluğunun azaldığı gözlemlenmiştir.

2.3.2 Sosyal Çalışmacılardan Beklentiler

Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda katılımcıların sosyal çalışmacılardan beklentilerine ulaşılmıştır. Çoğu katılımcının sosyal çalışmacılardan beklentileri etkinlik düzenlenmesine yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Kendim için hiçbir şey. Gereğini yapsınlar. Meslekleri ince bir meslek. İnsanın hayatına dokunan bir meslek. O insanları hayata bağlıyorsun. İçeriğini doldursunlar. Tombala oynayarak ebru yaparak olmuyor. Burada yaşlıların beyinlerini uyandırmak lazım. Okumak önemli. Kitap okumaya teşvik edilmeli yaşlılar. Ancak meslek sosyal izlenimi öyle iyi bırakır.” (K8)

“İyi şeyler yaptırınsınlar. El işleri falan, tepsi boyama, onlar çok olmuyor, onlar yapılsın. Suda yapılan ebru vardı, o güzel.” (K9)

“Onların yaş ortalaması bana göre çok küçük. Mesela boncuk dizdirme yaptırıyor. Resim boyatıyorlar. Anlatabiliyor muyum? Ben burada kendim boyamamı yapıyorum zaten. Yaşımıza uygun aktiviteler de yapabilirler.” (K12)

2.3.3 Psiko-sosyal Destek

Huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerden edindiğimiz bilgiler doğrultusunda sosyal çalışmacıların bireylere psiko-sosyal destek vermesi ve sosyal sorunlarının çözümünde baş etme araçlarının kazandırılmasına yardımcı olup olmama durumu incelenmiştir.

“Ben daha önce başka bakımevindeydim; sosyal hizmet uzmanı ile bütün geçmişimi uzun uzun konuşmamız olmuştu. Birisi beni daha yakından tanıdığı için bana daha yararlı olabilir.” (K5)

“Daha öncesinde yok. Bu kuruma yerleşeceğim zaman gerçekleştirdim. Sanki bir suçludan ifade alıyor gibiydi. Zaten bende doğru cevap vermedim hiç. Hikâye anlattım, ilkokul mezunuyum dedim geçtim. Anlamadılar bile.” (K8)

“Gerçekleştirmedim hiç.” (K10)

“Yok, burada görüştük. Her zaman geliyor, görüşüyorlar, fikirlerimi alıyorlar. Memnunum ben.” (K9)

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar sonucunda bazı katılımcıların sosyal çalışmacılar tarafından psiko-sosyal destek aldıklarına ulaşılmaktadır. Bazı katılımcılar ise hiçbir görüşme gerçekleştirmediğini ifade etmiştir.

3. Tartışma

Yaşlılık dönemi bireyin yaşamında büyük değişikliklerin görüldüğü bir dönemdir. Huzurevleri yaşlı bireylerin sağlıklı yaşlanma süreci ve bakımları için oldukça önemlidir. Bu araştırma huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin sosyal çalışmaya ve sosyal çalışmacılara bakış açılarını derinlemesine anlamak ve farkındalık oluşturmak için yapılmıştır.

Yaşlılık döneminde bireylerin ekonomik, sosyal, fiziksel, psikolojik ve biyolojik sorunlar yaşadığı bilinmektedir. Yaşlı bireyler bu sorunlarla günlük yaşam ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çekmektedirler. Bu ihtiyaçların giderilmesinde huzurevleri, bakımevleri, hastaneler yaşlı bireylerin günlük ihtiyaçlarını karşılamada onlara hizmet veren kuruluşlardır (İçli, 2004).

Şubat 2022 verilerine göre Türkiye’de 452 huzurevi bulunmaktadır. 184 huzurevi kamu kurum ve kuruluşuna bağlı olarak bünyesinde 14.535 yaşlı bireyi barındırmaktadır. Geriye kalan 268 huzurevi ise özel sektöre bağlı olarak bünyesinde 11.467 yaşlı bireyi barındırmaktadır. Buna rağmen huzurevinde

yaşama önyargılar azalmamaktadır (Taş ve ark., 2023). Bu araştırmada görüşülen katılımcılarda huzurevleriyle ilgili önyargıya ulaşılmamıştır.

Bakıldığında da huzurevindeki yaşamın olumsuz yanlarının olduğu fakat bu yaşamın içerisine girildiğinde olumlu yönlerinin de olduğu görülmektedir. Aközer ve ark. (2011) çalışmalarına göre huzurevlerine karşı olan bakış açılarının olumsuz olduğu görülmektedir. Medya aracılığı ile huzurevine bakış açısı olumsuz bir hal almaktadır. Huzurevleri kimsesiz kişilerin yaşadığı yerler olarak görülmektedir. Huzurevlerini fiziksel koşullarının iyileştirilmesi gerektiği ve kapsam olarak da genişlemesi gerektiğini önceki çalışmalarda da ifade edilmektedir.

Bu araştırmada yaşlı bireylerin huzurevinde yaşamaktan memnun olduklarına ve zaman zaman sorunlarla karşılaşsalar da halledebildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bazı katılımcıların huzurevinin fiziksel koşullarından dolayı sorun yaşadıkları görülmektedir.

Araştırmamızın yürütüldüğü huzurevlerinde sosyal çalışmacılar tarafından düzenli olarak sosyal etkinlikler yapıldığı görülmektedir. Esentaş ve ark. (2018) araştırmalarına göre sağlıklı yaşamın önemli unsurlarından birisi olan fiziksel aktivitenin yaşlılık döneminde de sağlıklı yaşlanma için oldukça önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Huzurevinde yaşayan bireylerin katılmış olduğu sosyal etkinliklerin de özgüven ve diğer sakinlerle ilişki kurmaya ortam oluşturduğu ifade edilmiştir.

Huzurevinde yaşayan bireylerin öğrencilerin ziyaretlerinde, STK organizasyonlarından memnun oldukları ve sosyalleştikleri ifade edilmiştir. Huzurevi içindeki faaliyetlerin TV izlemek, kağıt oyunları oynamak, el sanatlarına dayalı etkinlikler yapmak gibi genel olarak hareket gerektirmeyen faaliyetler olduğu göze çarpmaktadır. Bu faaliyetlerin de yaşlı bireylerin günlük rutinleri haline geldiği anlaşılmaktadır (Taş ve Şaldırak, 2021).

Huzurevindeki bireyler arasında var olan ilişkilerin uyumlu olduğu kadar uyumsuz oldukları fakat aynı çatı altında yaşadıkları bilincinde oldukları için birbirlerine saygı duyarak alttan aldıkları görülmektedir. Ağrıman ve Genç'er'in (2017) araştırmasında huzurevinde yaşayan bireylerin toplumdan izole şekilde yaşadığı ifade edilmiştir. Yalnızlık duygusunun da depresyonla sonuçlanabildiği bilinmektedir. Bunun yanısıra huzurevi farklı yaşam deneyimleri olan bireylerden oluştuğu için bireyler bir araya gelip arkadaşlık kurarak sohbet etmekte ve yalnızlık duygusuna kapılmadığı ve sosyal ilişkiler kurdukları ifade edilmektedir.

Çalışmamızda da buna benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Huzurevindeki bireyler diğer sakinlerle kurdukları ilişkilerin iyi olduğunu ve hepsini sevdiklerini vurgulamıştır. Bazı katılımcılar ise huzurevine yerleştikleri zaman inançları gereği damgalanmaya maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

Yalnızlık, yaşlı bireylerin huzurevinde olmalarının en önemli faktörlerinden biridir. Duru'ya göre (2008) yalnızlık duygusu sosyal ihtiyaçların ve sosyal işlevselliğin azalarak karşılanmadığı durumlarda ortaya çıkar. İçli'ye göre (2004) huzurevinde yaşayan yaşlıların kendilerini sosyal ortamdan uzaklaşmış hissederek yalnızlık duygusuna kapıldıkları sosyal ve ruhsal sorunlarının arttığı bulgular arasındadır.

Araştırmamız kapsamında çoğu yaşlı bireyin huzurevlerinde yalnızlık duygusuna kapıldıkları ve sosyal ihtiyaçları olduğu görülmektedir.

Aile ilişkileri, yaşlı bireylerin huzurevlerini seçmelerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda aile ilişkileri yaşlı bireyin yaşamını olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Şenol ve Erdem'in (2017) araştırmalarına göre aile bağlarının ve soyunun sağlanması bütün kültürlerde son derece önemli bir yere sahiptir. Aileye verilen önemle aile içi değişimlerin olmayacağı anlamına gelmemektedir. Aile bağları zamanla önemli değişiklikler yaşamaktadır. Araştırmamıza göre aile ilişkileri huzurevinde yaşayan yaşlı bireyler için önemli olduğu gözlemlenmektedir.

Yakın kaybının, huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin kendilerini yalnız hissetmelerinde büyük bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle yaşlı bireyler hayatları boyunca kaybetme korkusu içerisinde olmaktadır. Araştırmamız kapsamında yaşlı bireylerin yakın kaybı yaşamaları huzurevinde kendilerini kimsesiz hissetmelerine, ölüme bağlı kaybetme korkusuna neden olmaktadır.

Cüm ve Köroğlu'na göre (2021) sosyal çalışma bireylerin sorunlarını çözmede, başetme becerilerini kazandırmada, sosyal işlevselliğini arttırmada oldukça önemlidir. Her meslek grubunun bazı problemleri mevcuttur. Araştırmamızda katılımcıların sosyal çalışma mesleğini tanıyıp tanımama durumu incelendiğinde katılımcıların sosyal çalışma mesleğini maddi manevi yardım ve sosyal etkinlik mesleği olarak tanımladıkları görülmektedir. Bazı katılımcıların bu yanlış tanımanın aksine hiç tanımadıklarını ve birkaç katılımcının ise sosyal çalışma mesleğinin adını sosyal hizmetler adı altında tanıdıkları görülmektedir.

Araştırmamız kapsamında katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda sosyal çalışmacılardan beklentileri üzerinde durulduğunda katılımcıların sosyal çalışma mesleğini tanımadıkları için meslekten ve meslek elemanlarından beklentileri de sadece sosyal faaliyetlere yönelik olduğu görülmektedir.

Altun'un (2021) araştırmasına göre Türkiye'de yaşlılara yönelik gerçekleştirilen sosyal çalışmanın sadece bakım ve yardım odaklı olduğu ifade edilmiştir. Yaşlılık alanında çalışan sosyal çalışmacılar yaşlanma sürecinde yaşanan olumsuz durumları göz önünde bulundurmalıdırlar. Yaşlı bireylerin psiko-sosyal desteğe ihtiyaç duyduklarını unutmamalıdırlar. Araştırmamız doğrultusunda katılımcıların kuruluş bakımında psiko-sosyal destek alan ve almayan olarak iki gruba ayrıldıkları, psiko-sosyal destek alanlardan da kendini iyi hisseden ve kendini iyi hissetmeyen olarak ayrıldığı ve araştırmamız kapsamında huzurevinde yaşlı bireylere verilen psiko-sosyal desteğin eksik olduğu, araştırma kapsamında görüştüğümüz kuruluşlardan yola çıkarak sosyal çalışmacıların iş yükünün fazlalığından dolayı etkili bir psiko sosyal destek verilmediğine ulaşılmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Sosyal çalışma mesleği özel gereksinimli bireylerle mikro, mezo, makro düzeyde çalışmalar yaparak bireylerin yaşam kalitelerini arttırmayı amaçlayan bir disiplindir. Türkiye'de sosyal çalışma mesleği

yardımcı mesleği olarak yanlış bir imaja sahiptir. Huzurevinde sosyal çalışma olması gereken en temel meslek gruplarından biri olmasına rağmen huzurevinde sosyal çalışma mesleğinin ve sosyal çalışmacıların ne yaptığı bilinmemesi temel bir sorundur. Bu çalışma, huzurevinde sosyal çalışma mesleğinin ne ölçüde bilindiği, yaşlıların nasıl tanıdıklarını göstermek amacıyla yapılmıştır.

Sosyal çalışmacılar yaşlı bireyleri de göz ardı etmemiş, yaşlı bireylerin aktif yaşlanmaları için mesleki müdahalelerde buldukları gözlemlenmiştir. Sosyal çalışmacılar yaşlı bireylerin yaşlanma sürecini yaşamın son evresi olarak değil aksine yaşamlarının en verimli oldukları dönem olarak değerlendirmektedirler. Araştırmamız, huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin sosyal çalışma mesleğini doğru olarak tanıyıp tanımadıklarını, ne kadar tanıdıklarını, sosyal çalışmaya bakış açılarını derinlemesine inceleme ve huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin iç içe oldukları sosyal çalışma mesleğini aslında yanlış bildiklerini keşfetmeye yönelik yapılmıştır.

Huzurevinde çalışmakta olan meslek gruplarından biri de sosyal çalışma mesleğidir. Türkiye’de sosyal çalışma mesleğinin yaşlılık alanında hak ettiği değeri görememesinden dolayı yaşlılık alanına yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu sayede mesleğin gelişmesi ve etkinleştirilmesi yönünde çalışmaların başlatılması mesleğin bilinmesi açısından öncülük sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aközer, M., Nuhurat, C. ve Say, Ş. (2011). Türkiye’de Yaşlılık Dönemine İlişkin Beklentiler Araştırması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 27(27), 103-128.
- Altun, Z. (2021). Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar ve Sosyal Hizmetler: Sivil Toplum Kuruluşları Üzerinden Bir Değerlendirme. *Toplumsal Politika Dergisi*, 2(1), 30-44.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Çüm, B. ve Köroğlu, C. Z. (2021). Sosyal Hizmet Uzmanlarının Çalışma Yaşamlarında Karşılaştıkları Sorunlar: Burdur ili örneği. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 165-182.
- Duru, E. (2008). Sosyal Bağlılık ve Sosyal Desteğin Yalnızlık Üzerine Doğrudan ve Dolaylı Rollerinin Üniversiteye Uyum Süreci Çerçevesinde İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 29, 13-24.
- Erikson, E. H. (1980). *Kimlik ve Yaşam Döngüsü*. New York: W. W. Norton & Company Inc.
- Esentaş, M., Güzel, P., Yıldız, K. ve Çokşen, M. (2018). Huzurevinde Yaşayan Bireylerde Serbest Zaman Aktivitelerine Katılımının Yaşam Kalitesindeki Rolü. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(3), 235-241.
- Giddens, A. (2019). *Sosyoloji* (Çev. Cemal Güzel). İstanbul: Kırmızı Yayıncılık.
- Görgün, Baran, A. (2005). *Yaşlı ve Aile İlişkileri Araştırması: Ankara örneği*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.

- Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği, Md.23. (2001,21 Şubat). ResmîGazete, 24325.<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4414&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (E.T. 24.11.2023)
- İçli, G. (2004). Huzurevinde Kalan Yaşlılar Üzerine Bir Araştırma. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 5-25.
- İlgar, L. ve İlgar, Ş. (2007). Yaşlılık Dönemi ve Yaşlının Gelişim Görevleri. *HAYEF Eğitim Dergisi*, 4(1), 147-156.
- Kalaycıoğlu, S., Tol, U. U., Küçükural, Ö., ve Cengiz, K. (2003). *Yaşlılar ve Yaşlı Yakınları Açısından Yaşam Biçimi Tercihleri*. Ankara: Tübitak.
- Miroğlu, C. (2009). *Ankara'da bir huzurevi incelemesi*. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Schaie, K. W. ve Wills, S. (Ed.). (2015). *Handbook of the Psychology of Aging* (8th ed., Vol. 1). Academic Press.
- Sevil, H. T. (2005). *Yaşlılığın Sosyal Anatomisi*. Ankara: SABEV Yayınları.
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu. (Tarih yok). *Yaşlılığa Genel Bakış*. https://www.huzurevleri.org.tr/docs/shcek_yaslilik_genel_bakis.pdf (E.T. 20.11.2023)
- Sözbilir, M. (2009). *Nitel Veri Analizi*. Ankara, Türkiye: Pegem Akademi Yayınları.
- Taş, L., Cebecioglu, G. ve Korkmaz, A. H. (2023). Sakinlerin Gözünden Huzurevi Yaşamını Anlamak. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 49, 211-234.
- Taş, L. ve Şaldırdak, G. A. (2021). Huzurevinde Kalan Yaşlıların Sosyal İzolasyon Deneyimleri. *İstanbul University Journal of Sociology*, 41(2), 351-379.
- Tekindal, M. ve Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel Araştırma Yöntemi Olarak Fenomenolojik Yaklaşımın Kapsamı ve Sürecine Yönelik Bir Derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 1(20), 153-182.
- Tomanbay, İ. (2019). *Sosyal Çalışma Disiplini ve Mesleğinde Kavram Sorunu*. <https://www.ilhantomanbay.com/2019/02/05/sosyal-calisma-disiplini-ve-mesleginde-kavram-sorunu-2/> (E.T. 20.11.2023)
- Tomanbay, İ. (2021). *Sosyal Çalışmanın Yenileşmesi ve Güncellenmesi için Bir Modeli Denemesi*. <https://www.ilhantomanbay.com/2021/08/20/sosyal-calismanin-yenilesmesi-guncellenmesi-icin-bir-modeli-denemesi/> (E.T. 21.11.2023)
- Tope, F., Aslan, H. ve Özpolat, A. (2023). Türkiye'deki Sosyal Hizmet Kurumlarının Tarihsel Gelişimi. *Tarih Okulu Dergisi*, 16(62).

Tümerdem, Y. (2006). Gerçek Yaş. *Türk Geriatri Dergisi*, 9(3), 195.

Yerli, G. (2017). Yaşlılık Dönemi Özellikleri ve Yaşlılara Yönelik Sosyal Hizmetler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 52(10), 1279-1283.

Von Heideken Wagert, P., Ronnmark, B., ve Rosendahl, E. (2005). Morale in The Oldest Old: The Umea 85+ Study. *Age Ageing*, 34(3), 249-55.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Toplumsal Politika Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

Kurul adı: İstinye Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Tarih: 2023

No: 07